

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

197. An massæ panis coagmentata cum aqua maris validè consecratur?
Et quid de iusculo quod vulgo dicitur Pan cotto? Et quid dicendum, si
farina triticea coagmentetur, & subigatur aqua rosacea? Idem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

par non officere, non enim mutat substantiam tritici. Difficultas igitur consistit in casu de quo loquimur, an cinnabrium mixtam in dictis hostiis obiter, ne illa possint esse materia Sacramenti. Et quidem per ea quae adducit D. Thom. in 3. p. q. 74. art. 3. ad 3. & ibi Ioan. Præpositus n. 24. si cinnabrium apponatur in notabili quantitate, non essent materia consecrationis; secus autem si parum apponeretur, nam in isto casu non irritaretur consecratio, quamvis esset illicitum cum talibus hostiis consecrare. Et ita hanc sententiam probabilem esse tenet acutissimus, & sapientissimus P. Antonius Perez Societatis Iesv, de hac re à me consultus.

4. Sed his non obstantibus non recedo à sententia Eminentiss. Domini mei; nam ut verum fatear, tales hostiæ non videntur, nec sunt panis vsualis, & ad hanc rem moralem, ut optimè obseruat Raphaël Auerla de sac. Euchar. q. 2. scilicet 3. potius attendi debet conditio materiae vsualis ad cibum hominum, quam ratio physica specificæ quidditatis. Ergo.

RESOL. CXCVII.

An massa panis coagmentata cum aqua maris valide consecratur?

Et quid de iusculo, quod vulgo dicitur Pan cotto?

Et quid si dicendum, si farina triticea coagmentetur, & subigatur aqua rosacea?

Idem est de qualibet alia aqua ex floribus, aut herbis distillata.

Et quid, si parua quantitas admisceatur aqua naturali?

Et an mica panis madefacta, & digitis compressa, & facta quasi massa cruda, sit materia consecrabilis?

Et cursum aduertitur, quod mustum est materia consecrabilis, si tamen coquatur, non erit postea materia sufficiens consecrationis sanguinis.

Et inferitur, quod Baptismus collatus cum aqua maris est validus. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 59. aliàs 58.

§. 1. **H**Os casus non inuenies apud plures pertractatos; & quoad primum negativè respondet Fagundez de prac. Eccles. prac. 3. lib. 2. cap. 1. n. 14. vbi sic ait: Idem dicendum est, si farina triticea coagmentetur, & subigatur aqua rosacea: nam si tota aqua, aut maior pars illius (& idem de qualibet aqua ex floribus, aut herbis stillata) sit rosacea, ex tali panis materia non fiet Sacramentum: si verò parua quantitas admisceatur naturali aquæ, non mutabit substantiam materiae, quia probabilissimum est, conuerti ab alia parte maiori aquæ naturalis, præsertim adiuncta coctione, in qua odoriferæ aquæ ut plurimum exhalantur; & sic non impedit, quominus ex illo pane fiat Sacramentum, cum sit, & maneat vsualis; illicitè tamen fiet, & contra vsum communem consecrandi, ac conficiendi. Et ratio, ac fundamentum est; quia panis communis, & vsualis, sicut non fit, nisi ex tritico; ita non fit etiam nisi ex aqua naturali, & vsuali, & vtraque res est necessaria æqualiter, ut huiusmodi panis coalescat: ac proinde sicut panis ex alia farina non potest esse materia huius Sacramenti, ita nec etiam ex alia aqua nisi naturali. Oppositam tamen sententiam, scilicet esse validum sacramentum in pane confectum ex aqua rosacea, licet grauissimè peccaret, qui hoc tentaret efficere, tenet Caietanus in 3. p. q. 75. art. 7. & ante ipsum tenuit Alexander Alensis 4. p. q. 32. membro 5. art. 1. quibus consentit Sà verb. Missa, num. 4. Probant, quia panis confectus ex aqua rosacea est essentialiter, & verè

panis, solumque ab alio differt in odore, & melius reficit hominem, quam si esset ex aqua naturali confectus. Deinde quia aqua non est pars essentialis panis, sed materia transiens, & concurrens ad panem, in fieri, non autem in facto esse: est enim panis certum quid resultans ex admixtione aquæ, & farinae, per decoctionem pasta: & cum dicimus panem, quia panis est, habere formam substantialem, non debemus concipere panem tanquam compositum quoddam ex duobus entibus naturalibus; sed ex materia aquæ, & ex materia farinae, expulsi suis formis substantialibus, integrari vnâ materia rotalem, in quam actione ignis introducit forma substantialis panis: & quamuis ignis multum exhalat de materia aquæ, non videtur tamen negandum, semper aliquid de materia illa remanere in pane. Denique quis, si aqua maris, & fluij, differrent specie, panis ex altera illarum confectus esset aptus ad consecrationem, ergo, & si aqua rosacea differat specie ab aqua naturali, poterit ex ea confici verus panis. Cæterum hæc rationes non sunt adeò firmæ, ut hanc sententiam veram efficiant: licet enim panis confectus ex aqua rosacea sit essentialiter, & verè panis; tamen non est panis vsualis, qui in alimentum communiter assumatur, ut patet, & ex hoc solo principio, & fundamento non est vera materia huius Sacramenti: licet ob eandem causam non etiam materia illius, panis aqua maris confectus, ac subactus. Hucvise Fagundez.

2. Sed hæc opinio non caret difficultate: vbi contra ipsum sic arguuntur. D. Thom. in 3. p. q. 74. art. 7. ad tertium, dixit: Si farina admisceatur aqua, non posset ex eo confici Sacramentum, quia non esset verus panis. Ita ille: Sed aqua maris, ut idem allegerit quest. 66. art. 4. ad primum, est vera aqua, & ideo Baptismus collatus cum aqua maris est validus, ergo panis confectus cum aqua maris esset verus panis, & ideo materia consecrabilis. Videtur itaque dicendum contra Fagundez, quod sufficit ut panis dicatur vsualis, si sit confectus cum aqua naturali, siue maris, siue fluminis, siue putei, siue fontis: nam licet ista aqua differrent specie, siue tamen omnes aquæ naturales, secus verò dicendum est de aqua rosacea, nam non est aqua naturalis. Hoc dubium ego explorare volui, quia accipi à fide dignis, in Calabria pauperis, quia non habent pecuniam ad soluendum gabellam falsis, efficere panem cum aqua maris.

3. Quoad secundum respondeo: Iusculum panis cocti, non esse materiam consecrabilem. Primum, quia licet olim fuerit panis allatus, nunc tamen est panis elixus, in quo fieri non potest consecratio, vnde quis inualidè consecraret in his, quæ Italicè dicuntur Vermicelli, Tagliarini, Maccheroni. Secundò, & meliùs, quia agente igne, & aqua, panis ille effectus est quoddam mixtum artificiale, & quid diuersum à pane vsuali: vnde non dicitur simpliciter panis, ita ut multi afferant non posse sumi in collatione serotina ieiunij, nec volumus ieiunandi in pane, & aqua, adimpleri, si sumatur iusculum panis cocti. Tertio, mustum est materia consecrabilis, si tamen coquatur, non erit postea materia sufficiens consecrationis sanguinis: & ergo, &c.

4. Nec obstat dicere, quod mica panis madefacta, & digitis compressa, & facta quasi massa cruda, sit materia consecrabilis, ut tradit Cardinalis Lugo de Sacram. Eucharist. disput. 4. mem. 5. Hurtado de disput. 1. difficult. 3. Ochagavia tractat. 1. quest. 5. num. 15. & alij; quia per talem mutationem nullo modo amittit coctionem, aut esse panis. Ergo, &c. Non inquam hoc obstat. Primum, quia multi negant talem materiam esse consecrabilem. Ita Trullench.

Sup. hac aqua rosacea in Ref. præterita, §. Quarto secundo, & late infra in Ref. 107. §. Quarto secundo.

de Sacrament. lib. 2. cap. 1. dub. 1. num. 8. & Fagundez in præcept. 3. Eccles. lib. 2. c. 1. n. 12. docet, quod tanta potest esse compressio, ut panis vsualis non sit, nec materia consecrabilis; imò, & ut speciem panis mutet iterum in massam. Respondeo secundo, esse disparatam rationem inter utrumque casum: nam mica panis madefacta calore tantum digitorum difficile potest in massam crudam transmutari: sed in nostro casu, ex potentia, & ut ignis agentis, panis ille verè efficitur quoddam mistum artificiale, diuersum quid à pane vsuali, vnde vulgò vocatur, *Minestra*: ergo non erit amplius materia consecrationis corporis. Si tamen omnia supradicta vitis doctis non placebunt, eis libenter adhaream, & sufficiet mihi illis materiam speculandi præbuisse.

RESOL. CXC VIII.

An panis ex Amylo, seu Amydo sit materia apta Sacramenti Eucharistia?
Et adducitur modus faciendi Hostias in Sardinia. Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 39. aliàs 38.

§. 1. Prima sententia affirmat, ita Paludanus in 4. disp. 1. art. 4. concl. 5. quia id fit ex substantia, & medalla tritici, Henriquez etiam lib. 8. c. 9. putat amyllum esse aptum, si ex illo tosto, & in farinam redacto nouus conficiatur panis; pro qua sententia citat Caietanum, & Sorum; quod Adamo Tannero disp. 5. de Eucharist. 2. dub. 3. non videtur improbabile; Quod idem putat Palaus, tom. 4. tr. 2. 1. punct. 4. qui suam sententiam vocat tantum probabiliorem.

2. Secunda sententia negat, ita tenent Doctores, quos citat, & sequitur Leandrus de Sacrament. tom. 2. tract. 7. disp. 8. q. 9. quibus ego addo Palaum ubi supra, Martinum de San Ioseph in Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 2. de Eucharist. num. 1. Dicastillum de Sacrament. tom. 1. tract. 2. disp. 2. dub. 2. n. 25. qui cum aliis putat, hoc esse verum, etiam si admittamus, non differre specie physica à pane. Ratio vero est, quia non censetur panis communis, & vsualis, nec simpliciter panis; & sane cum ex tritico madefacto exprimitur aqua non modica, corruptio videtur inde resultare; cuius indicium est terribilissimus odor aquæ, quæ madefcit, & ipse etiam tritici. Hæc autem corruptio videtur alterius rationis, quam ea, quæ fit cum conteritur inter molas molendini, quæ contritio per se requiritur ad panem; & sane corruptio illa, quæ fit amylo, non tendit ad panem, quæ fit in molendino; facta autem ea corruptione, (proinde atque cum fit ex vino acetum,) non manet simpliciter forma, nec panis simpliciter, & idè neque idonea materia consecrationis. Cuius etiam corruptionis signum est non leue, quod panis confectus ex amylo diuersæ virtutis est, quam si fieret ex ipso tritico mola contrito. Adde, quod non sufficeret esse eiusdem speciei cum pane vsuali, nisi sit simpliciter panis, qualè diximus non esse confectum ex amylo.

3. Tertia opinio distinguit, quam nouissimè tuetur Augustinus Bernal. de Sacrament. disputat. 27. sect. 2. num. 17. Vel enim amyllum est perfectum, & absolute amyllum, & ex hoc non videtur posse fieri materia consecrabilis, quia non videtur posse fieri verus, & vsualis panis, Nam ad perfectum conficiendum amyllum ponitur triticum in aqua per plures dies, & tunc plane videtur substantialiter corrumpi: tum quia continua illa madefactio, & humefactio valde contraria est siccitati grani inclusa, & tanquam penitus destruit, tum deinde quia triticum

ipsum accescit, & pessimum odorem emittit, tum demum quia massa ex amylo confecta valde insipida est & minimè panem sapit, aut redolet. Quæ omnia simul sumpta indicant tantam corruptionem quantum subit vinum, dum in acetum abiit.

4. Vel amyllum est imperfectum solum modo, & inchoatum, ita scilicet ut ex tritico per aliquod breue tempus madefacto, & emollito, & minimè fecido, vel acido exprimitur lacteus humor, & ex illo amyllum. Ex hoc enim amylo naturali aqua subiecto, & ad calorem ignis allato fiet panis consecrationi aptus. Nam & retinebit substantiam, & modum essentialem panis tritici, & vsualis, est supra communem delicatioris, & pretiosioris. Hæc enim circumstantia non officit, sed potius in Sacramenti reuerentiam cedit. Sicut non desinit Rex, aut Princeps alius panem triticeum comedere, propterea quod ex arce floret, qui pollen diei solet subtilissimè, & artificiosissimè collecto panis ei conficiatur. Adde cum eisdem, materiam istam, non solum posse esse validam, sed etiam licitam, ubi eius vsus existat. Similem enim alium in Sardinia vigere viri graues, & fide digni referunt, nempe conficiendi hostias ex massa confecta & humore lacteo ex similia madefacta expresso, post exsiccationem aqua naturali in massam redacto, & iuxta communem hostias faciendi modum ad ignis calorem cocto. Hucusque Bernal. Sed ego non recedo à sententia negatiua superius posita, & certum puto esse omnium sententia esse peccatum mortale in pane ex amylo confecto Eucharistiam consecrare; nam saltem est materia dubia, sicut ex hac ratione esset peccatum grauissimum consecrare in Tiphæ, seu fecala, quia valde dubium est Tipham esse veram speciem tritici; alij negant, alij affirmant, & sic de similibus.

RESOL. CXC IX.

An ossa panis sit materia utriusque, vel alterius consecrationis?

Et pro firmanda doctrina huius questionis quæ tota est subtilis, curiosa & docta, aliqua alia obijciuntur, v.g. quod vinum congelatum potest consecrari, quamuis non sit proxime potabile, nisi prius liquefiat & quod mustum in vasis inclusum non est materia consecrabilis, quia succus inclusus in ipsis acynis nondum ex illis expressus, non est proprie demonstrabilis, &c.

Et notatur particulus oppositis in Tabernaculo non esse consecrabilis.

Et an si Hostia in clauso calice contineatur, non sit de consecratione earum dubitandum?

Et quid, si in aliqua arca magna, eaque clausa paucule contineantur Hostia, aut catarsis vini referentur, an valeat super his consecratio? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 66. aliàs 65.

§. 1. Casus est curiosus, & inter duos viros Doctissimos agitur, videlicet, inter Eminentiſſimum Cardinalem de Lugo, & P. Ioannem Dicastillum. Ratio dubitandi est in primis pro Pane, quia adhuc perseverat in ratione Panis, & per modum cibi; ergo nihil deficit, ut possit consecrari. Pro vino verò, quia etiam si sit intra poros, seu foramina panis, adhuc est vinum, & quasi in vasculis, seu receptaculis. Nam si fierent ex metallo, auro, argento, aut alia materia vascula tam parua, sicut sunt pori, & cavitates panis, & diceret verba Sacerdos cum sufficienti intentione, & aliis requisitis ad valorem, non apparet cur negandum sit, consecrationem valere: parum ergo refert, quòd vascula, & receptacula sint ex pane.